

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie ze skargi P. R. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 8 października 2015 r., sygn. akt IV Ca (...), wydanego w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej "W." w W.

przeciwko P. R.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 maja 2018 r.,

1. odrzuca skargę;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c., w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - obok spełnienia wymagań określonych w pkt 1-4 i 6 przywołanego przepisu - należy wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Rozwiązanie to odpowiada subsydiarnemu charakterowi skargi

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jako nadzwyczajnego środka prawnego, który nie służy uchyleniu lub zmianie prawomocnego orzeczenia, lecz inicjuje pierwszą fazę postępowania zmierzającego do realizacji odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa z tytułu wydania niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądu (art. 417¹ § 2 k.c. w związku z art. 77 Konstytucji RP). Odpowiedzialność ta może aktualizować się tylko wówczas, gdy poszkodowany uczynił wszystko, aby nie dopuścić do powstania szkody. Konieczne jest tym samym wykorzystanie przez potencjalnego poszkodowanego wszystkich stawianych do jego dyspozycji przez system prawny narzędzi procesowych i dopiero ich bezskuteczność lub brak może - w razie wystąpienia szkody - uzasadniać roszczenie o jej naprawienie (por. druk sejmowy IV kadencji nr 2696, pkt 4), a tym samym dopuszczalność skargi.

Wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe wymaga przedstawienia odrębnego wywodu prawnego, uzasadniającego niedopuszczalność obalenia kwestionowanego orzeczenia w drodze dostępnego instrumentarium procesowego, obejmującego w szczególności nadzwyczajne środki zaskarżenia, takie jak skarga o wznowienie postępowania i skarga kasacyjna. Nie jest w tej mierze wystarczające w szczególności jedynie stwierdzenie (wskazanie), że konkretny środek prawny nie przysługuje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 sierpnia 2005 r., I CNP 5/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 17, z dnia 13 grudnia 2005 r., I CNP 28/05, niepubl., i z dnia 18 grudnia 2006 r., III CNP 62/06, niepubl.).

W okolicznościach sprawy skarżący wykazał, że niemożliwe było zakwestionowanie zaskarżonego wyroku skargą kasacyjną, wskazując na wartość przedmiotu zaskarżenia sytuującą się poniżej progu dopuszczalności skargi kasacyjnej (art. 398² § 1 k.p.c.), a także na wyłączenie dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym (art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c.). Powołał także *in extenso* treść art. 401, art. 401¹ i 403 k.p.c. regulujących podstawy wznowienia postępowania, stwierdzając, że analiza akt prowadziła do wniosku, że w okolicznościach sprawy nie wystąpiła żadna z podstaw wznowienia postępowania.

Stwierdzenie to *in casu* nie mogło zostać uznane za wystarczające z punktu widzenia warunków dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, zważywszy, że w uzasadnieniu złożonej skargi skarżący wskazał - w kontekście wywodów dotyczących nieważności postępowania w sprawie - że błędne rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym pozbawiło go możliwości obrony jego praw. Zwrócił w tym zakresie uwagę na ograniczony charakter apelacji w postępowaniu uproszczonym (art. 505¹⁰ § 1 k.p.c.) w zestawieniu z obowiązującym w sprawach rozpoznawanych według przepisów ogólnych o procesie modelem apelacji pełnej, a także na oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie świadków przed sądem drugiej instancji m.in. z tej przyczyny, że w postępowaniu uproszczonym prowadzenie dowodu z zeznań świadków przed sądem drugiej instancji jest niedopuszczalne (art. 505¹¹ § 1 k.p.c.).

Zgodnie z art. 401 pkt 2 k.p.c. *in medio* można żądać wznowienia postępowania, jeżeli strona wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania. Przepis ten, wyrażający swoistą procesową klauzulę generalną, mimo odmiennej stylistyki, odpowiada treścią art. 379 pkt 5 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prokuratura i Prawo (wkładka), 1999, nr 5, s. 41, z dnia 6 maja 2003 r., I CZ 43/03, niepubl., i z dnia 16 listopada 2017 r., V CZ 79/17, niepubl.). Choć ocena, czy w istocie doszło do pozbawienia możliwości działania zawsze wymaga uwzględnienia ogółu okoliczności sprawy, nie można wykluczyć, że błędne rozpoznanie sprawy w postępowaniu odrębnym, w tym w postępowaniu uproszczonym mając na względzie jego specyfikę, może pociągać za sobą taki skutek (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 11/07, OSNC 2008, nr 2, poz. 23).

W konsekwencji, skoro w ocenie skarżącego na skutek błędnej kwalifikacji sprawy doszło do pozbawienia go możliwości obrony jego praw, konieczne było wykazanie, z jakich przyczyn niemożliwe było skorzystanie z adekwatnego w tej sytuacji środka w postaci skargi o wznowienie postępowania, której dopuszczalność nie jest limitowana przez kryterium *ratio valoris* (por. wydane w analogicznej sprawie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2017 r., I CNP 3/17, niepubl.).

Skarżący nie sprostął temu wymaganiu, toteż Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 424⁸ w związku z art. 98, art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c.).

jw